

בס"ד. ש"פ צו, פ' פרה, ח"י אדר שני, ה'תשי"ט

— בבוקר לפני התפלה, בחדרו הק' —
(הנחה בלתי מוגה)

וידבר הוי' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חוקת התורה אשר צוה הוי' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה גו¹. ואיתא במד"ר² יהי לבי תמים בחוקיך³ (חוקיך לשון רבים, ב' חוקות⁴), זה חוקת הפסח וחוקת פרה אדומה, ששניהן דומין זל"ז, ואי אתה יודע איזו חוקה גדולה מזו, משל לב' מטרונות דומות שהיו מהלכות שתיהן כאחת נראות שוות, מי גדולה מזו, אותה שחברתה מלוה אותה עד ביתה והולכת אחרי', כך בפסח נאמר בו חוקה ובפרה נאמר בה חוקה, ומי גדולה, הפרה, שאוכלי פסח צריכין לה כו'. ומובן מדברי המדרש שב' החוקות, חוקת הפסח וחוקת הפרה, שתיהן גדולות, וכמו בהמשל, שיש ב' מטרונות ושניהן גדולות, ומ"מ, חוקת הפרה היא גדולה יותר. וצריך להבין הענין בזה. גם צריך להבין מ"ש במדרש⁵ שבפסוק זה מרומזים ד' הגליות, אדומה זו בכל, תמימה זו מדי וכו', וצריך להבין, הרי אפילו חוקת הפסח שלמטה מחוקת הפרה ענינה הוא יציאה מהגלות, שהרי בפסח הי' נגוף למצרים ורפוא לישראל⁶, ומכ"ש חוקת הפרה שהיא למעלה במדרגה מחוקת הפסח, הרי בודאי שאינה שייכת לענין הגלות. גם צריך להבין הטעם שחוקת הפרה נשתנה משאר הקרבנות, דאף שהיא ג"כ קרבן, דחטאת קרי' רחמנא⁷, מ"מ, הרי נעשית מחוץ לג' מחנות⁸. וצריך להבין, דכיון שגדלה מעלתה כ"כ עד שהיא גדולה גם מחוקת הפסח, א"כ למה נעשית חוץ לג' מחנות דוקא.

(ב) ויובן בהקדם כללות ענין הקרבנות (שבזה משתווים חוקת הפסח וחוקת הפרה ששניהם הם קרבנות), דהנה⁹, איתא במדרש¹⁰

(7) חוקת יט, ט ובפרש"י שם. ע"ז כג, ב. ועוד.

(8) חוקת יט, ג.

(9) בהבא לקמן — ראה ד"ה וידבר הוי' גו' זאת חוקת התורה תרל"ג (סה"מ תרל"ג ח"א ע' קעה ואל"ך). תרנ"ה (סה"מ תרנ"ה ע' קלא ואל"ך). תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' רה

(1) חוקת יט, א"ב.

(2) שמור"ר פי"ט, ב.

(3) תהלים קיט, פ.

(4) ראה פי' מהרז"ו לשמור"ר שם.

(5) פסיקתא דרב כהנא פ' פרה. יל"ש חוקת רמז תשנט. ועוד.

(6) ראה ישעי' יט, כב. זח"ב לו, א.

דמ"שיי ויניחיהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, קאי על עבודת הקרבנות, כי עבודה הוא מעשה הקרבנות, וגם לשמרה קאי על הקרבנות, כמ"ש¹² תשמרו להקריב לי. והיינו, שתחילה כתיב¹³ ויטע הוי' אלקים גן בעדן מקדם, ולאח"ז כתיב ויקח גו' את האדם ויניחיהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, שנוסף על ענין הג"ע כפי שהוא מצד עצמו, ניתוסף בו יותר ע"י עבודת האדם, והיינו ע"י תומ"צ בכלל וע"י עבודת הקרבנות בפרט (וכידוע שכל התורה היא בדרך כלל ופרט), שענין הקרבנות הוא שעל ידם נעשה קירוב העולמות לאלקות ע"י הנשמות¹⁴, ועי"ז ניתוסף תוספות אור בג"ע.

והענין בזה, דהנה, מעלת הג"ע מצד עצמו הוא שיש בו גילוי שם הוי'. ועם היות שגם בעולמות נאמר שם הוי', הרי נת"ל¹⁵ שהגילוי בעולמות הוא ע"ד שילוב הוי' באד', היינו שבעיקר ובהתגלות הוא שם אד', ושם הוי' הוא בהעלם, אבל בג"ע מאיר שם הוי' בגילוי, והו"ע גילוי מהות אלקות. ועוד זאת, שנוסף על גילוי שם הוי' שמאיר בהגן, ישנו ענין נעלה יותר, והו"ע המשכת בחי' עדן בהגן, שזהו מ"ש¹⁶ אז תתענג על הוי', שגם התענוג שלמעלה מהוי' יומשך בשם הוי'. ויובן זה מענין התענוג בנפש האדם, שנמשך בכח השכל, ובשכל גופא המשכתו היא בכח החכמה, שכאשר ממציא איזה שכל הרי הוא מתענג בזה, והיינו דוקא בשעת המצאת השכל, אבל אח"כ כאשר השכל נתיישן, אזי אין לו תענוג בזה. ומזה מובן ב' ענינים. ענין הא', שהשכל והתענוג הם ב' ענינים¹⁷, שהרי אנו רואים שלאחרי שנתיישן השכל, הנה אף שהשכל ישנו, מ"מ אין לו תענוג, והיינו, לפי שהתענוג והשכל הם ב' ענינים, והתענוג רק נמשך בהשכל. וענין הב', שהמשכת התענוג בהשכל היא בהמצאת השכל דוקא, אלא שבכדי שהתענוג יהי' בגילוי, צריך להיות בזה הבנה והשגה, אבל גם גילוי התענוג בההשגה דבינה הוא כאשר משיג את השכל שהמציא עכשיו דוקא, אבל כשחוזר במחשבתו על איזה שכל והשגה שהשיג במשך זמן קודם, אין לו תענוג בזה, והיינו, לפי שגילוי התענוג הוא בהמצאת השכל דוקא, או עכ"פ בהשגת השכל הנמצא עתה. והנה, גילוי התענוג הוא גם בהכחות שלמטה מהשכל, שהרי התענוג נמשך גם במדות, וכמו אהבה בתענוגים שהו"ע היותר נעלה שבמדות. וכמו"כ ישנה

ואילך). וראה גם ד"ה הנ"ל תשח"י (תו"מ

חכ"ב ע' 189 ואילך).

10) ב"ר פט"ז, ה.

11) בראשית ב, טו.

12) פינחס כח, ב.

13) בראשית שם, ח.

14) ראה גם סה"מ תש"ט ע' 29. ובכ"מ.

15) בד"ה ויקהל פ"ב (לעיל ע' 74).

16) ישעי' נח, יד.

17) ראה סידור (עם דא"ח) קעג, ג.

המשכת התענוג גם בכחי' המלכות, שכוללת גם מחשבה דיבור ומעשה, כפי שרואים שיש תענוג גם במחשבה עמוקה, בקול נעים, וכן במעשה, וכמו שהוא למעלה שיש ענין התענוג בהתהוות העולמות (מעשה), ובפרט בר"ה, כידוע¹⁸ שאז צריך להמשיך התענוג משרשו כו'. וזהו אז תתענג על הוי', שהו"ע המשכת התענוג בד' אותיות הוי', באות יו"ד שהוא בחי' חכמה, ובאותיות הו"ה שהם בחי' בינה ז"א ומלכות הכוללת גם מחשבה דיבור ומעשה.

אמנם גם המשכת בחי' עדן בהגן אינה המשכת בחי' עצם העדן, כי אם בחי' הארה בלבד שבאין ערוך כלל לגבי עצם העדן. וזהו מ"ש ויטע גו', דענין הנטיעה הוא שזורעים גרעין בארץ, וכאשר הגרעין נרקב הרי זה העלאת מ"ן לעורר את כח הצומח שבארץ להצמיח דבר חדש, וגם לאחר שצומח דבר חדש, אזי יש בו התלבשות המזל, כמארז"ל¹⁹ אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל, והרי מה שמאיר מהמזל בהעשב שצומח וגדל ממנו הוא רק הארה בלבד שבאין ערוך לגבי עצם המזל. וזהו ויטע הוי' אלקים גן בעדן מקדם, שהמשכת בחי' עדן בהגן היא בדוגמת הארת המזל בהדבר הנצמח, היינו, שהיא באין ערוך לגבי בחי' עצם העדן. ויתירה מזה, שעצם בחי' העדן הוא התענוג כפי שהוא בהבורא, ומה שנמשך בגן, הרי זה בחי' התענוג המלוכש בשם הוי', דהוי' הוא מלשון מהוה²⁰, היינו, ששייך להתהוות הנבראים, וא"כ הרי ריחוק הערך שביניהם הוא כמו האיך ערוך דנברא לבורא.

והנה כל זה הוא בחי' הג"ע מצד עצמו. אך עז"נ ויקח גו' את האדם ויניחיהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, והיינו, שע"י עבודת הקרבנות (לעבדה ולשמרה), כולל גם ענין הקרבנות שבעבודת האדם, וכמבואר במ"א בענין הקרבת החלב והדם שהו"ע הקרבת החיות והתענוג (דער קאָך און געשמאַק) שבו, אזי ממשיכים בחי' עצם העדן. וכנ"ל שענין זה נעשה בפרט ע"י הקרבנות, וע"י תומ"צ בכלל. והטעם שבכח התומ"צ להמשיך בחי' העצם, לפי שיש בהם בחי' העצם, שהרי ענין התורה הוא כמאמר אנה נפשי כתבית יתבית²¹, והמצוות הם רצון העליון, והרי בהרצון ישנו

(18) ראה שם רמו, א ואילך.

פ"ט. תניא שעהיוה"א רפ"ד.

(19) ראה ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא, א.

(21) שבת קה, א (כגירסת העין יעקב).

(20) פדרס שער א (שער עשר ולא תשע) וראה לקו"ת שלח מח, סע"ד ואילך.

העצם ממש, וכמאמר הבעש"ט²² שבמקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא בעצמו, וכמו"כ יובן באדם העליון, שכיון שהתומ"צ הם רצונו ית', הנה שם הוא נמצא בעצמו.

ג) והנה ע"ד ההפרש שבין ג"ע מצד עצמו להעילוי שנעשה בו ע"י התומ"צ בכלל וע"י עבודת הקרבנות בפרט, עד"ז הוא ההפרש בענין הקרבנות עצמם בין חוקת הפסח לחוקת הפרה. דהנה, פסח ופרה הם קרבנות, והם כללות התומ"צ. דבפרה כתיב זאת חוקת התורה, שהיא כללות התורה²³. וכמו"כ ענין הפסח, הרי על ידו יצאו ישראל ממצרים ובאו להר סיני, כמ"ש²⁴ בדמ"ך חיי, והיינו, שבהיותם במצרים כתיב בהם²⁵ ואת ערום וערי', וע"י הקרבת הפסח נעשו בקירוב כללי לאלקות, שלכן גם ע"פ נגלה הנה פסח הו"ע הגירות²⁶, שענינה הוא הקירוב כללי לתומ"צ ולאלקות. ואף ששתייהן הם כללות התומ"צ, מ"מ, בפרטיות יותר, החילוק בתומ"צ גופא בין חוקת הפרה לחוקת הפסח הוא ע"ד החילוק בין ג"ע מצד עצמו להעילוי שנעשה בו ע"י התומ"צ, והיינו, שחוקת הפסח הוא ע"ד מעלת ג"ע מצד עצמו, וחוקת הפרה הוא ע"ד העילוי שנעשה בהג"ע ע"י התומ"צ. וזהו מ"ש במדרש אי אתה יודע איזו חוקה גדולה מזו, היינו, ששניהם גדולות, ומ"מ חוקת הפרה גדולה יותר, שענין הגדולה הוא כמ"ש²⁷ גדול הוי' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר, הנה גדולת הפסח הו"ע גדול הוי', היינו, הגדולה דשם הוי', בדוגמת מעלת הג"ע, וגדולת הפרה הו"ע ולגדולתו אין חקר, גדולתו העצמית שלמעלה משם הוי'²⁸, בדוגמת העילוי שנעשה ע"י התומ"צ.

והענין בזה, דהנה, ההפרש בין הפרה לשאר הקרבנות שבכללם הוא הפסח, שכל הקרבנות נקראים בשם קודש, ופרה נקראת בשם חטאת, שהוא מלשון טהרה, והרי בענין הטהרה כתיב²⁹ מי יתן טהור מטמא, והיינו, ששייך ענין של טומאה, ומ"מ פועלים ענין הטהרה. וזהו ההפרש בין פסח לפרה, דפסח הו"ע עבודת הצדיקים, ופרה הו"ע עבודת

22) ראה כתר שם טוב בהוספות סמ"ח.
 23) ראה לקו"ת ר"פ חוקת. שם נו, א.
 24) יחזקאל טז, ו. מכילתא ופרש"י בא
 25) ו. שמו"ר פי"ז, ג. פי"ט, ה. ועוד.
 26) יחזקאל שם, ז.
 27) ראה יבמות מז, א"ב. כריתות ט, א.
 28) תהלים קמה, ג.
 29) סה"מ תרכ"ט ס"ע קג. סה"מ עטר"ת ע' שכא.
 30) איוב יד, ד.

הבע"ת, שהם ב' אופני עבודה שחלוקים גם בזמניהם, שעבודת הצדיקים היא בחודש ניסן, ועבודת הבע"ת עיקרה בחודש תשרי³⁰, והרי עבודת התשובה היא נעלית יותר מעבודת הצדיקים, להיות שבאה מצד ההעלם כו', וכמ"ש³¹ אמצאך בחוץ, היינו, שבחוץ דוקא הנה שם אמצאך.

ד) **ויובן** ע"פ משנת³² לנוגע למ"ש על זמן הגלות ואנכי³³ הסתר אסתיר פני ביום ההוא³⁴, שגם במעמד ומצב דהסתר אסתיר ישנו בחי' פני, שהו"ע פנימיות המלכות, לא כפי שהיא בבי"ע, ולא כפי שהיא באצילות, וגם לא כפי שהיא בבחי' הספירות דא"ק (אור מחצב הספירות³⁵), שעל בחי' זו אפשר לומר שהיא בחי' ניצוץ קטן בורא³⁶, אלא כמשנת"ל שזהו בחי' פנימיות א"ק, והו"ע בחי' עתיק שלעילא מגולגלתא דא"ק, שהוא למעלה מהספירות דא"ק וגם למעלה מהקו המתלבש בא"ק, כמשנת"ל באריכות. וזהו גם מ"ש³⁷ הדסה היא אסתר, כמשנת"ל שהדסה קאי על בחי' המלכות כפי שמתייחדת עם התפארת, ועז"נ הדסה היא אסתר, שגם בבחי' אסתר, מלשון הסתר אסתיר³⁸, ישנו בחי' הדסה שהיא פנימיות המלכות. והענין בעבודת האדם הוא, כמשנת"ל שמצד הארת בחי' פני שבזמן הגלות, נתעורר כח המס"נ שמאיר בזמן הגלות דוקא (וכנ"ל בארוכה בענין הצמאון שישנו בזמן הגלות דוקא יותר מאשר בזמן הבית), ומרומז ג"כ בתיבת הדסה, כמ"ש³⁹ והוא עומד בין ההדסים, דקאי על חנני מישאל ועזרי' שעמדו במס"נ כו'. והרי ענין המס"נ בא מצד עצם הנשמה שלמעלה מטו"ד, והוא בחי' בכל מאדך. וזהו העילוי דעבודת הבע"ת לגבי עבודת הצדיקים, שעבודת הצדיקים היא בבחי' בכל לבבך ובכל נפשך⁴⁰, שזהו מצד האלקות השייך לעולמות, ועבודת הבע"ת היא בבחי' בכל מאדך, שזהו מצד האלקות שלמעלה מעולמות, המתנשא מימות עולם⁴¹, עד לבחי' התנשאות עצמי, שגם בענין האהבה הרי זה בחי' רעותא דלבא שלמעלה מטו"ד, שהו"ע הכרת עצם בעצם. ובפרט ע"פ משנת"ל

35) ראה שער הקדושה להרח"ו ח"א שער שני. לקו"ת פ' ראה כז, א.
36) ראה ע"ח שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. הובא בלקו"ת שם.
37) אסתר ב, ז.
38) חולין קלט, ב.
39) זכרי' א, ח. סנהדרין צג, א.
40) ואתחנן ו, ה.
41) ברכת יוצר.

30) ראה סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שס. ובכ"מ.
31) שה"ש ח, א. וראה לקו"ת שה"ש מד, ד ואילך.
32) ד"ה בלילה ההוא פ"ב ואילך (לעיל ע' 91 ואילך).
33) וילך לא, יח.
34) ראה ד"ה ויהי אומן את הדסה עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' שח ואילך).

שגם בחי' רעו"ד היא מצד אור פנימיות הנפש, ואילו אמיתת ענין בכל מאדך הו"ע המס"נ שלמעלה גם מבחי' אור פנימיות הנפש, אלא היא עצם פנימיות הנפש ממש שלמעלה מכל אור וגילוי. וע"י עבודה זו מגיעים בבחי' לא אדם, והיינו, שע"י העבודה דבכל לבבך ובכל נפשך מגיעים בבחי' ציור אדם, אבל ע"י העבודה דבכל מאדך מגיעים בבחי' לא אדם, שזהו"ע דמאד, דעם היות שגם מאד הוא אותיות אדם, הרי הוא למעלה מבחי' אדם. ועפ"ז יובן שמעלת חוקת הפרה על חוקת הפסח היא בדוגמת מעלת העילוי שע"י התומ"צ על מעלת הג"ע עצמו, שנת"ל שהוא כמו האין ערוך דנברא לבורא, וכמו"כ הוא גם בענין חוקת הפסח, שהו"ע עבודת הצדיקים בבחי' בכל לבבך ובכל נפשך, שהוא בהאלקות השייך לעולמות, שאינו בערך לגבי חוקת הפרה שהו"ע עבודת הבע"ת בבחי' בכל מאדך, שע"י מגיעים בבחי' לא אדם, שמנושא בעצם.

(ה) **ובזה** יובן גם מ"ש במדרש שבפסוק זה מרומזים ד' הגליות, תמימה זו מדי וכו'. והענין בזה, דבכדי שיהי' בחי' תמימה, תמים תהי' עם הוי' אלקיך⁴², הנה עז"נ יהי לבי תמים בחוקיך, שצריך ב' החוקים, היינו, שלא מספיק חוקת הפסח, אלא צריך גם להעבודה דחוקת הפרה. וזהו אומרו תמימה זו מדי, דהנה, מבואר בהוספות לתו"א⁴³ ששושן הוא מלשון שושן עמק איומה⁴⁴, שאז היו ישראל כשושנה בין החוחים⁴⁵, ולכן הי' צורך בהתוקף דבחי' איום קדוש⁴⁶ להגן על השושנה מהחוחים כו'. וכמו"כ הי' גם בגלות מצרים, כדאיתא במדרש⁴⁷ עה"פ⁴⁸ ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר, מה עושה הקב"ה במצרים בשביל ישראל, משל למטרונא שהיתה מקטרגת למלך, נתנה בפילקי (בית הסוהר) והלך לו המלך והי' עמה בפילקי, אמרו לו מה איכפת לך, אמר להם, כל הימים שאני עמה אינה נוטלת שם רע, כך נשתעבדו ישראל במצרים ונגלה כביכול עמהם כו', וכמאמר⁴⁹ נגלה עליהם הקב"ה בכבודו ובעצמו, ומבואר במ"א⁵⁰ דבכבודו הוא בחי' מלכות דא"ס ובעצמו הוא בחי' ת"ת הנעלם, ובכללות לפי המבואר כאן הוא בחי' עתיק שלמעלה מגולגלתא דא"ק, ועד לעצמות ומהות. והיינו, שבזמן הגלות שאז ישראל הם כשושנה בין

47) שמו"ר פט"ו, טז.

48) בא יב, א.

49) הגדה של פסח פיסקא "מצה זו" ושם לפנ"ז פיסקא "ויוציאנו".

50) ראה סה"מ אעת"ר ע' עה ואילך. המשך תעריב ח"ב ס"ע תתקכד. ועוד.

42) שופטים יח, ג.

43) קטז, ג.

44) פיוט בתפלת מוסף דייהכ"פ.

45) שה"ש ב, ב.

46) פיוט היום הרת עולם בתפלת מוסף

דר"ה.

החוחים, אזי נמשך להם המשכת העצמות שמגין עליהם כו'. וזהו גם מ"ש⁵¹ ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, שבהיותם בארץ אויביהם, שהוא זמן הגלות, נמשך בחי' ואף גם זאת, זאת היא בחי' המלכות, שעז"נ⁵² וזאת לפנים בישראל, ואף גם הם ב' ריבויים, גם מרבה בחי' פנימיות המלכות, ואף מרבה שרש המלכות שלמעלה משרש הז"א, בחי' העלם שאינו במציאות, שכל זה מאיר בזמן הגלות דוקא.

וזהו ג"כ מה שמבואר בהוספות לתו"א⁵³ בענין אחשוורוש, שכולל ב' תיבות, אח"ש ורו"ש, דאח"ש הו"ע המהירות, כמ"ש⁵⁴ בעתה אחישנה, ורו"ש הו"ע העניות שלמטה יותר מהדלות, דלי דלות, וכמבואר בארוכה בהמשך באתי לגני⁵⁵ בענין דל"ת ורי"ש. וזהו אח"ש ורו"ש, שבזמן הגלות שאז הוא בחי' רו"ש, היינו, לא רק ההעלם והסתר דבי"ע, בחי' דל"ת, אלא גם ההעלם והסתר דזמן הגלות, רו"ש, הנה בזה דוקא הוא בחי' אח"ש, המהירות דבעתה אחישנה. וזהו⁵⁶ גם מ"ש⁵⁷ טוב דמה לך דודי לצבי או לעופר האילים על הרי בתר, דקאי על זמן הגלות שאז היא הירידה לבחי' הרי בתר, שנקראים טורי דפרודא, שהיא גדולה יותר לאין שיעור מהירידה דמ"ת על הר סיני, וזהו שבמ"ת כתיב⁵⁸ כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה, שסוסים הם בחי' אותיות התורה, והיינו עד"מ הסוס שאדם רוכב עליו שמוליכו בבחי' מרוצה מה שלא הי' כן ביכולת האדם בעצמו, והו"ע גילוי אלקות למטה שלא בהדרגה אלא בבחי' מרוצה ודילוג כמשל מרוצת הסוסים, אבל הירידה שבזמן הגלות היא בדוגמת מרוצת הצבי ועופר האילים, שהיא במהירות עצומה בכפלי כפליים ממרוצת הסוס, שהרי על הסוס יוכל לרכוב ולישב בשעה שהוא רץ, אבל על הצבי ועופר האילים לא יוכל אדם לרכוב ולישב בשעת מרוצתו, לעוצם וגודל המהירות בדילוגים עצומים כו'. ומזה מובן, שמחד גיסא יש בזה חסרון, שאין זה שייך להאדם, והיינו שהוא למטה מהאדם⁵⁹, אבל לאידך גיסא, הרי זו ריצה במהירות יתירה שלמעלה מערך האדם, דהיינו בחי'

(55) ה'שי"ת — פ"ו ואילך (סה"מ ה'שי"ת ע' 119 ואילך).
 (56) ראה תו"א שם קטז, ג ואילך.
 (57) שה"ש ב, יז.
 (58) חבקוק ג, ח.
 (59) בזכרון אחדים: בחי' הרי בתר, טורי דפרודא.

(51) בחוקתי כו, מד. וראה גם סה"מ תרכ"ז ס"ע רז. אוה"ת מג"א ע' רלא — הגהה לתו"א הוספות קטז, ג.
 (52) רות ד, ז.
 (53) מג"א קיח, א.
 (54) ישעי' ס, כב.

לא אדם כנ"ל. וזהו מאמר כנס"י בזמן הגלות טוב דמה לך דודי לצבי גו', היינו, שכנס"י שנקראת בשיר השירים בשם כלה, בחי' המלכות, אומרת לבחי' ז"א, שנקרא דודי, דמה לך, פי' שתהא מדמה כפי מהותך ועצמותך שלמעלה מבחי' ז"א, וע"ד הידוע בפירוש לך לך⁶⁰, שיגיע לשרשו ומקורו כו"⁶¹, והיינו, שז"א הוא בחי' ציור אדם, ועל זה אומרים לו דמה לך, שיגיע לשרשו שלמעלה מבחי' אדם. וזהו ג"כ מ"ש טוב, שהוא בחי' סוכ"ע, והיינו שיסוב ויגיע למעלה גם מבחי' סוכ"ע. ועי"ז נעשית גם העלי' מן הגלות באופן של דילוג ומרוצה גדולה, שזהו מ"ש⁶² ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בשמים, שענין הבשמים מורה על מעלת הריח שנעשה ע"י עבודת התשובה שלמעלה מעבודת הצדיקים (שזוהי מעלת העבודה דזמן הגלות על העבודה דזמן הבית), ובדוגמת מעלת הקטורת על מעלת הקרבנות⁶³, שקרבנות הו"ע הבירורים מדברים המותרים דוקא, אבל בקטורת מהפכים גם דבר טמא⁶⁴, שהרי א' מסממני הקטורת הוא מור⁶⁵, שהוא דם⁶⁶ של חי' ידוע⁶⁷, ואעפ"כ נעשה ממנו קטורת, שזהו ע"ד שע"י התשובה נעשים הזדונות כזכיות⁶⁸, ולכן הנה ריח הקטורת מגיע למעלה יותר מריח הקרבנות, והיינו, שאף שגם בקרבנות ישנו ענין הריח, מ"מ, בריח גופא יש ב' בחי', וכידוע שבחוטם יש נקב הימני ונקב השמאלי⁶⁹, ועיקר מעלת הריח הוא בענין הקטורת, ובפרט בהקטורת דיוהכ"פ שהיא דקה מן הדקה כו"⁷⁰.

(ו) **וזוהו"ע** חוקת הפרה וחוקת הפסח, שפסח הו"ע עבודת הצדיקים, ופרה הו"ע עבודת התשובה, שהיא העבודה שמצד ההעלם דוקא, שזהו שבפ' פרה מרומזים ד' הגליות, וזהו ג"כ שהפרה נעשית מחוץ לג' מחנות, שהו"ע אמצאך בחוץ, ומ"מ היא נעלית יותר מפסח, כנ"ל שדוקא בבחי' הסתר אסתיר נמצא בחי' פני. אמנם, גם אוכלי הפסח צריכים לפרה, והיינו שגם הצדיקים צריכים לתשובה, שהו"ע העבודה

ה"ב. ועוד.	60) ר"פ לך לך.
66) ראה רמב"ם שם ה"ג. טור או"ח סרט"ז.	61) ד"ה ויאמר גוי' לך לך תרכ"ז (סה"מ
67) ראה רש"י קדושים יט, לא. רש"י סנהדרין סה, א. ועוד.	תרכ"ז ע' יו"ד). ובכ"מ.
68) יומא פו, ב.	62) שה"ש ח, יד.
69) ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'שכה והניף דאחש"פ תשי"א פ"ב ואילך (תו"מ ח"ג	63) ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'שכה ואילך. וראה גם שערי אורה שער החנוכה
ס"ע 31 ואילך). וש"נ.	ד"ה בכ"ה בכסלו פ"ג. עטרת ראש שער יוהכ"פ ל, ב ואילך.
70) חסר קצת (הנו"ל).	64) ראה תו"א מג"א צט, א.
	65) ראה רמב"ם הלי' כלי המקדש פ"א

בבחי' בכל מאדך. ויש בזה כמה ענינים. בחי' רעותא דלבא שמצד הכרת עצם בעצם, שזהו בבחי' הגילויים, אלא שהוא הגילוי דפנימיות הנפש כנ"ל. ולמעלה מזה הו"ע המס"נ, שגם זה צריך להיות בעבודת הצדיקים, וכמבואר בתניא⁷¹ הטעם שמשה רבינו צוה להדור שנכנסו לארץ לקרות ק"ש, לפי שענין המס"נ הוא היסוד לכללות קיום התומ"צ, שזהו"ע מס"נ בכח, וזוהי העבודה דבכל מאדך כפי שהיא בצדיקים. אמנם אמיתית ענין בכל מאדך הו"ע מס"נ בפועל שלמעלה מעבודת הצדיקים. וזהו ב' הענינים שבפרה, ענין הא', כפי שהפרה מלווה ע"י הפסח, וענין הב', כפי שהפרה היא מצד עצמה. אמנם סוכ"ס לעת"ל יגיעו גם הצדיקים לבחינה זו, כמאמר⁷² משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא.

שמע"צ צב, ב. שה"ש מה, א. נ, סע"ב. וראה
זח"ג קנג, ב.

(71) ספכ"ה.

(72) לקו"ת ר"ה נח, ד. האזינו עה, סע"ב.